

Orucumuz ve ahlâkımız

“S” rumuzlu okuyucumuz: “Oruç ile güzel ahlâk arasında nasıl bir ilişki vardır?”

Güzel ahlâk, insan nefsinin ve şeytanının pek hoşuna gitmez. Çünkü güzel ahlâkta nefsin hoşlanmayacağı diğergamlıklar, fedakârlıklar, hasletler ve iyi huylar var. Bu güzel huyların hemen hepsi, nefsin isteklerine rağmen yapılır. İnsan nefsi bir enaniyet, benlik ve kendi benine düşkünlük uzmanıdır. İlk insandan günümüze kadar insanlığın yükselişinde hep ayak bağı olan, Kabil’e Habil’i öldürten, Şeddalrı, Nemrutları, Firavunları, Deccalları netice veren nefis, terbiye edilmediği takdirde bizim ayaklarımıza dolaşmaktadır. Nefis terbiye edilmek istememekte, kendisini hür ve serbest bilmekte, vehim de olsa kendisini Rab görmekte, dilediği gibi yaşamak istemektedir. İmtihanın şiddetinden olacak; bu ilkel istekler nefsin tabiatında vardır.

Nefis, birisi tarafından hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Birazcık serveti, gücü, kudreti ve şerefi de varsa, gaflet de yardım etmişse, artık Allah’a ait olan ne kadar güzellik ve iyilik varsa gasp etmekte, kendinden zannetmekte, Allah’ın nimetlerinin kendisine verilmek zorunda olduğunu düşünmekte ve eline geçirdiğini şükürsüzce,—söz meclisten dışarı—hayvan gibi yutmaktadır.

Bediüzzaman Hazretlerine göre Ramazan-ı Şerifte ise, en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki, kendisi mülk sahibi değil, bir başkasının mülkünde çalışan bir köleden ibarettir! Hür ve serbest değil, emre boyun eğmekle yükümlü bir kuldan ibarettir! Çünkü emir gelmediğinde yemek ve içmek gibi en adi ve en rahat bir şeyi de yapamadığını, elini suya uzatamadığını görmüştür artık! Böylece mevhum Rablığı kırılmakta, hayâlî saltanatı yerle bir olmakta; kulluğunu takınmakta, hakikî vazifesi olan şükür içine girmektedir.

Bediüzzaman’a göre, kulluğunu takınan nefsin kötü davranışlarından vazgeçmesi ve güzel ahlâk sahibi olması önemlidir. Çünkü insan yaşadıkça nefsinin hastalıkları bitmez. İnsan nefsinin bir diğer hastalığı da kendisini unutarak, mahiyetindeki hadsiz acizliği, sonsuz fakirliği ve şiddetli kusuru görmemesi veya görmek istememesidir. Üstelik oldukça zayıf, tamamen yok olmaya maruz ve her zaman her türlü derde hedef bulunduğunu, çabuk bozulan ve dağılan et ve kemikten ibaret olduğunu düşünmemesi; adeta çelikten bir vücudu varmış gibi kendisini ölümsüz ve

ebedî zannetmesidir. Böylece nefis şiddetli bir hırs ve tamâ ile ve sıkı bir alâka ve muhabbetle dünyaya atılmakta; kendisini yüksek bir şefkatle terbiye eden Yaratıcısını unutmaktadır. Niçin yaratıldığına aldırmamakta, hayatının gayesini ve neticesini nazara almamakta, âhiret hayatına hazırlığı düşünmemekte; bundan dolayı da kötü ahlâk içinde yuvarlanıp gitmektedir!

İşte Ramazan-ı Şerifteki oruç, en gafillere ve en inatçılara da zayıf, aciz ve fakir olduğunu hatırlatmaktadır. Çünkü insan nefsi, oruçla açlıktan dolayı midesini düşünmeye başlıyor; Allah'ın yarattığı ve ikram ettiği nimetlere midesinin ne kadar ihtiyaç duyduğunu hissediyor; o çelikten zannettiği vücudun ne derece zayıf ve çürük bulunduğunu kavlıyor; Allah'ın rahmetine, merhametine ve şefkatine ne kadar muhtaç olduğunu tam anlıyor! Böylece nefis firavunluğu bırakıyor!

Nefsi firavunluktan vazgeçen adam, eğer gaflet kalbini bozmamış ise, acizliğini ve fakirliğini tam kavrayarak Allah'ın dergâhına sığınmaya bir arzu hissediyor ve manevî bir şükür eliyle rahmet kapısını çalmaya hazırlanıyor. 1

Dipnot:

1- Mektûbât, s. 389, 390.